

Sygn. akt

III AUa 206/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **28 maja 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Alicja Podczaska (spr.)
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **28 maja 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku (...)w K. z udziałem zainteresowanych: **B. K., A. F., A. H., I. D., T. F., B. F.**

i (...) - A. N. w S.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w J.**

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) w K.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **11 grudnia 2012 r.** sygn. akt **IV U 760/12**

I. u c h y l a zaskarżony wyrok jak i poprzedzające go decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 14 i 19 marca 2012r. oraz cztery decyzje z 13 marca 2012r. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu,

II. z a s ą d z a od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz (...) w K. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 19.03.2012 r., 14.03.2012 r. oraz 13.03.2012 r. ZUS Oddział w J. na podstawie art. 83 ust 1 pkt 3, art. 4 pkt 2a, art. 8 ust 2a, art. 17 ust 1, art. 18 ust 1, 1a, 2 oraz 3, art. 19 ust 1, art. 20 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585) oraz art. 81 ust 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r., nr. 164, poz. 1027) stwierdził, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia : emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz zdrowotne dla B. K., A. F., A. H., I. D., T. F., B. F. podlegających ubezpieczeniom jako pracownicy u płatnika składek tj. (...) w K., stanowią kwoty wskazane w decyzji.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że zainteresowane w okresie objętym decyzją były zatrudnione na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - (...) w K. i z tego tytułu zostały zgłoszone do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto na podstawie umowy zlecenia, jaką zawarły z (...) A. N. w S. świadczyły pracę na rzecz własnego pracodawcy tj. (...)w K. . Jak ustalił organ rentowy od przychodów osiągniętych z tytułu wykonywania tej umowy, w okresach podanych w decyzji, płatnik składek tj. (...) w K. nie deklarował składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, deklarował jedynie składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od przychodów osiągniętych przez zainteresowane z tytułu stosunku pracy.

W odwołaniu od w/w decyzji (...)w K. wniósł o jej zmianę i stwierdzenie, że nie jest on płatnikiem składek na ubezpieczenia : emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe dla zainteresowanych z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) A. N. w S., a przychodu z w/w umowy nie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy w (...) w K. . Ponadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Odwołujący się wskazał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie powinien w przedmiotowej sprawie stosować wykładni art. 8 ust 2 a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawartej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. sygn. akt II UPZ 6/09, bowiem została ona dokonana w innym stanie faktycznym. Odwołujący się zarzucił, że zgodnie z umowami jakie zawarł (...)w K.

z (...)A. N.w S., do obowiązków tego podmiotu jako przyjmującego zamówienie należy zgłoszenie swojej działalności do ZUS celem rozliczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Zdaniem Szpitala przerzucił on obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne na swoich podwykonawców.

ZUS Oddział w J. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Krośnie po rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia

11 grudnia 2012 r. oddalił odwołania. W pisemnym uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd ten wskazał, na poczynione w toku postępowania niesporne ustalenia faktyczne;

(...)w K. zawierał umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia medyczne i pielęgniarstwo m.in. z (...) A. N. w S. . Zgodnie z warunkami tych umów miejscem udzielenia świadczeń były poszczególne oddziały szpitala. (...)A. N. w S. realizowało umowy w lokalach wskazanych przez szpital przy wykorzystaniu sprzętu, i całej infrastruktury szpitala. Dla realizacji umowy szpital zobowiązał się zabezpieczyć obsługę pielęgniarstwa, administracyjną i gospodarczą.

Zainteresowane były zatrudnione na podstawie umowy o pracę w (...) w K. i z tego tytułu zostały zgłoszone do ubezpieczenia społecznego i ubezpieczenia zdrowotnego. Jako pracownicy tego szpitala zawarły umowy zlecenia z (...) A. N.w S., których przedmiotem było świadczenie pracy na rzecz (...) w K., który z (...) łączyła umowa o świadczenia zdrowotne. Ustalono że praca zainteresowanych w ramach umowy zlecenia były rzeczywiście świadczone na rzecz (...)w K. .

ZUS w toku czynności kontrolnych ustalił, że osoby zatrudnione na podstawie umów zlecenia z (...) A. N. w S. świadczą usługi na rzecz szpitala, w którym są równocześnie zatrudnione na podstawie umów o pracę i w wyniku tego ustalenia uznał, że osoby te podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom pracowniczym z tytułu wykonywania tych umów a obowiązki płatnika składek obciążają (...) w K. jako podmiot, na rzecz którego praca ta jest faktycznie świadczona. Dlatego też ZUS uznał, że (...) w K. winien uwzględnić przychód otrzymany przez zainteresowane z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz szpitala. Ponieważ pomimo ustaleń pokontrolnych płatnik nie wywiązał się z obowiązku złożenia stosownych korygujących dokumentów rozliczeniowych, ZUS wszczął postępowanie w sprawie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu zatrudnienia w tym szpitalu zainteresowanych w związku z wykonywaniem przez nie pracy również na podstawie umowy zlecenia z (...), na podstawie której praca była wykonywana na rzecz (...) w K. .

Zaskarżonymi decyzjami z dnia 19.03.2012 r., 14.03.2012 r. oraz z 13.03.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne dla zainteresowanych w okresach wskazanych w decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżone decyzje odpowiadają prawu. Podobną bowiem problematyką zajmował się już Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 2 września 2009 roku w sprawie sygn. akt II UPZ 6/09, w podobnym stanie faktycznym (dotyczącym umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią) przyjął, że to pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło, zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy. Również na gruncie analogicznego stanu faktycznego wypowiedział się już Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 18 października 2011 r. o sygn. akt III UK 22/11, rozpoznając skargę kasacyjną wniesioną przez (...) w J. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 20.10.

2010 r., sygn. akt III AUa 669/10 wskazując, że istotną rolę odgrywa wyjaśnienie znaczenia pojęcia „pracownika”, jako podmiotu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Zamieszczona w art. 8 ust 1 ustawy systemowej regulacja, zgodnie z którą pracownikiem jest osoba pozostająca w stosunku pracy,

w zasadzie nie definiuje samodzielnie tego pojęcia, lecz odsyła do przepisów kodeksu pracy, skoro odwołuje się do właściwego tej gałęzi prawa terminu „stosunek pracy”.

W myśl art. 2 k. p. pracownikiem jest zatem osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy

o pracę, które to akty kreują stosunek prawny o cechach określonych w art. 22

§ 1 k. p. Powyższy zakres pojęcia „pracownik” uległ jednak rozszerzeniu

w przepisie art. 8 ust 2a u. s. u. s. W myśl bowiem, powołanej regulacji za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą,

z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Zastosowana przez ustawodawcę konstrukcja „pracownika” odnosi się do całej regulacji u. s. u. s., a więc także do tych przepisów, które dotyczą funkcjonowania stosunku ubezpieczeń społecznych, a określają m.in. podstawę wymiaru i wysokość składek na te ubezpieczenia oraz obowiązki płatnika w zakresie obliczania i opłacania tychże składek i przekazywania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych imiennych raportów.

W art. 8 ust 2a ustawy systemowej posłużono się więc konstrukcją szeroko rozumianego pojęcia pracownika na gruncie unormowań tego aktu. Norma art. 8 ust 2a wykreowała nie tylko szerokie pojęcie „pracownika” ale także szeroka

definicję pracowniczego tytułu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych . Tytułem tym jest łączący pracodawcę z pracownikiem stosunek pracy

(który w tym układzie warunkującym powstanie obowiązku ubezpieczeń społecznych ma podstawowe znaczenie) oraz dodatkowo umowa cywilnoprawna zawarta przez pracownika z pracodawcą lub zawarta z osobą trzecią , ale wykonywana na rzecz pracodawcy . W praktyce oznacza to , że w przypadku pracowników , o jakich mowa w art. 8 ust 2 a u. s. u. s. , podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych (art. 4 pkt 10 w związku

z art. 18 ust 1 u. s. u. s.) , uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianych umów cywilnoprawnych . W myśl art. 17 ust 1 u. s. u. s. na płatniku (w tym przypadku – na pracodawcy) spoczywa zaś obowiązek obliczania , rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych .

Przenosząc powyższe na grunt przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził , że zaskarżone decyzje ZUS z dnia 19 marca 2012 r. są prawidłowe .

Płatnikiem składek dla zainteresowanych pozostających w stosunku pracy

z(...) i jednocześnie wykonujących na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) A. N. w S. , jest (...)w K. . Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych , stanowi więc łączny przychód uzyskany przez nie z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy i wspomnianej umowy zlecenia . Tak więc (...) w K. ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia zainteresowanych , powinien zsumować ich wynagrodzenie z umowy zlecenia z wynagrodzeniem ze stosunku pracy , co uczynił w zaskarżonych decyzjach . W podstawie prawnej orzeczenia Sąd Okręgowy dodatkowo powołał art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 1 k. p. c.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Krośnie zaskarżył apelacją sporządzoną przez swojego pełnomocnika procesowego (...) w K. zarzucając :

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie , a w szczególności :

- art. 4 ust 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej ustawa systemowa) przez przyjęcie , iż płatnikiem składek w stosunku do osób świadczących pracę na rzecz swojego pracodawcy w ramach zawartych umów cywilnoprawnych z innym niż pracodawca podmiotem jest tenże pracodawca , nie zaś podmiot , z którym ta osoba zawarła umowę cywilnoprawną ;

- art. 8 ust 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie , iż z treści tego przepisu wynika obowiązek pełnienia roli płatnika składek przez pracodawcę , także w stosunku do osób , które na jego rzecz świadczą pracę w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z innym podmiotem,

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia , polegający na błędnym uznaniu , że umowa cywilnoprawna łącząca (...)w K. i podmiot trzeci jest umową cywilnoprawną do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia .

Apelacja zawiera wniosek o :

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonych decyzji

i stwierdzenie , że(...) nie jest płatnikiem składek na ubezpieczenia emerytalne , rentowe , chorobowe i wypadkowe dla zainteresowanych z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej z (...) A. N. w S. , a przychód z w/w umowy cywilnoprawnej nie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu pracy

w(...)w K. , ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia ,

2. zasądzenie od organu rentowego na rzecz (...) w K. kosztów postępowania za obie instancje w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

W obszernym uzasadnieniu apelacji wskazano w szczególności , że zgodnie z umowami jakie zawarł (...)w K. z podmiotami trzecimi , do obowiązków tych podmiotów należało zgłoszenie swojej działalności do ZUS celem rozliczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego oraz ubezpieczenia zdrowotnego . Innymi słowy Szpital przerzucił obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne na swoich podwykonawców (podmioty trzecie) .

Ponadto w ocenie apelującego Sąd I instancji nie powinien w niniejszej sprawie stosować wykładni art. 8 ust 2a ustawy z dnia 13 października

1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawartej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r. sygn. akt II UZP 6/09 , gdyż nie ma ona zastosowania w rozpoznawanej sprawie . Uchwała ta została bowiem wydana w innym stanie faktycznym . W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia z umową o dzieło ani z inną umową o świadczenie usług , do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia . Szpital bowiem zawiera z „podwykonawcami” umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne , których reżim został szczegółowo uregulowany w przepisach art. 35 i innej ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 13 lipca 1998 r. w sprawie umowy o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne (Dz. U. Nr 93 , poz. 592) . Do umów o udzielenie zamówienia na świadczenie zdrowotne nie stosuje się przepisów kodeksu cywilnego o zleceniu (Zob . § 20 w/w rozporządzenia) a tylko stosuje się ogólne przepisy kodeksu cywilnego i tylko w sprawach nieuregulowanych

w rozporządzeniu . Dlatego zdaniem apelującego Sąd I instancji błędnie zastosował przepis art. 8 ust 2a ustawy systemowej , gdyż nie ma on zastosowania w sytuacji gdy pracodawca , po konkursie ofert zawiera z podmiotem trzecim umowę o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne , do której nie mają zastosowania przepisy dotyczące zlecenia , ani umowy

o dzieło . Na podstawie takiej umowy bowiem pracownik Szpitala świadczy usługę za pośrednictwem podmiotu trzeciego na rzecz samego Szpitala .

ZUS Oddział w J. wniósł o oddalenie apelacji .

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Przedmiotem sporu w sprawie była wysokość podstawy wymiaru składek ustalona przez ZUS O/ w J. decyzjami z dnia 19 .03. 2012 r. , 14.03.2012 r. oraz 13.03.2012 r. wydanych dla płatnika składek (...)w K. . Decyzje te stwierdzają wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia : emerytalno – rentowe , chorobowe , wypadkowe i zdrowotne za miesiące wskazane w decyzjach dla zainteresowanych podlegających w/w ubezpieczeniom jako pracownicy u tegoż płatnika składek .

Odwołujący się (...)w K. twierdził , że nie jest płatnikiem składek na ubezpieczenia : emerytalno – rentowe , chorobowe , wypadkowe i zdrowotne dla zainteresowanych z tytułu umowy cywilnoprawnej zawartej przez nie z(...) A. N.

w S. , bowiem zgodnie z umową o udzielenie zamówienia na świadczenie zdrowotne , jaką zawarł z tym podmiotem przerzucił obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne na swojego podwykonawcę .

Przy bezspornym stanie faktycznym sprawy z którego wynika , że zainteresowane w ramach umów zlecenia zawartej z (...) A. N. w S. , świadczyły usługi medyczne na rzecz (...) w K. z którym wiązały ich stosunki pracy , ZUS O/ w J. wydał sporne decyzje wskazując w jej uzasadnieniu , że zgodnie z art. 8 ust 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych za pracownika w rozumieniu tej ustawy rozumie się również osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej , umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług , do której zgodnie

z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia , albo umowy o dzieło , jeżeli umowę taką zawarły z pracodawcą , z którym pozostają

w stosunku pracy , lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonują pracę na rzecz pracodawcy , z którym pozostają w stosunku pracy .

Wychodząc z tej ustawowej definicji pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych , organ rentowy w zaskarżonej decyzji , ustalił podwyższoną

o przychód uzyskany z umowy zlecenia podstawę wymiaru składek u płatnika, którym jest Szpital – jako pracodawca na rzecz którego w istocie zainteresowani świadczyli dodatkową pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią .

Sąd Okręgowy wydając zaskarżony wyrok potwierdził legalność powołanych wyżej decyzji ZUS .

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację (...)w K. od wyroku Sądu I instancji stwierdził , że przedmiotowe decyzje ZUS należy uznać za przedwczesne . Podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust 2a ustawy systemowej za pracownika , jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami : emerytalno – rentowym , chorobowym i wypadkowym tak jak pracownika na podstawie art. 6 ust 1 pkt 1 , art. 11 ust 1 i art. 12 ust 1 ustawy systemowej . W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia z tego tytułu do wymienionych ubezpieczeń społecznych . Obowiązek ten obciąża płatnika składek zgodnie z art. 36 ust 1 i 2 ustawy systemowej (por. wyrok SN z 22.02.2010 r. I UK 259/09 publ. LEX nr 588727) . Skoro zatem płatnik składek nie dopełnił tego obowiązku , to organ rentowy w trybie art. 83 § 1 pkt 1 ustawy systemowej

w pierwszej kolejności powinien wydać decyzję o objęcie zainteresowanych obowiązkiem ubezpieczenia społecznego u tego płatnika składek , tak jak pracownika z tytułu umowy zlecenia zawartej przez nią z osobą trzecią ,

a świadczonej w istocie na rzecz swojego pracodawcy .

Powyższa decyzja , o podleganiu ubezpieczeniom określi jego tytuł oraz płatnika składek , a ewentualny spór w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnie zasadność zgłaszanych przez (...)

w K. zarzutów dotyczących :

- przerzucania obowiązku opłacania składek na podwykonawców ,

- rodzaju umowy łączącej Szpital z(...) A. N.

w S. i ewentualnego wpływu tej umowy na obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń pracowników Szpitala zatrudnionych przy jej wykonywaniu .

Dopiero dysponując powyższą decyzją ustalającą podleganie ubezpieczeniom społecznym , organ rentowy w przypadku braku zgłoszenia przez płatnika składek deklaracji korygujących podstawę wymiaru składek , może wydać decyzję określającą wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne u płatnika składek

z uwzględnieniem przychodu z tytułu umowy zlecenia w podstawie wymiaru składek z tytułu umowy o pracę .

Kolejność wydania w/w decyzji uzasadniona jest również przedmiotem postępowania odwoławczego wyznaczonego przez treść tych decyzji , jak również wagą procesową postępowania odwoławczego w sprawie o objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (od wyroku Sądu II instancji przysługuje skarga kasacyjna) .

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny zgodnie z treścią art. 477^{14a} k. p. c. orzekł jak w sentencji wyroku .

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego wydano na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1 k. p. c. .